

“Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādnes 2026.–2050. gadam” stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma Vides pārskata projekts

Sabiedriskā apspriešana

Zemkopības ministrija, Republikas laukums 2, Rīga, LV-1981

Rīgā, 2026. gada 6. augustā, 13:00

Saskaņā ar MK not. 2015. gada 13. janvāra Nr. 18 “Kārtība, kādā novērtē paredzētās darbības ietekmi uz vidi un akceptē paredzēto darbību” noteikto sanāksme notiek hibrīdformātā – klātienē un attālināti tiešsaistes videokonferencē ZOOM platformā.

Sanāksmi vada: Pēteris Blumats, SIA “Enviroprojekts”

Klātienē reģistrējušies 32, attālināti 102 dalībnieki, to saraksts pieejams pēc pieprasījuma. Attālināto dalībnieku rakstiskie jautājumi pieejami protokola pielikumā.

Pēteris Blumats uzsāk sanāksmi un iepazīstina sanāksmes dalībniekus ar klātesošajiem, kas piedalās no sabiedriskās apspriešanas ierosinātāja puses, darba kārtību, tehnisko informāciju un dalībnieku iespējām uzdot jautājumus un iesaistīties diskusijā. Dalībnieki tiek informēti, ka sanāksme tiek ierakstīta, un pēc sanāksmes būs pieejams sanāksmes ieraksts un protokols.

Pēteris Blumats dod vārdu paredzētās darbības ierosinātājas pārstāvim Zemkopības ministram Uldim Augulim sniegt ievaduzrunu.

Uldis Augulis atklāj sanāksmi sniedz sākuma uzrunu un īsu prezentāciju par meža nozares nozīmību Latvijā.

Pēteris Blumats sniedz prezentāciju par apspriedes procedūru un dod vārdu Zemkopības ministrijas meža departamenta direktoram Ārim Jansonam.

Āris Jansons sniedz prezentāciju par “Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādnes 2026.–2050. gadam” (turpmāk – MSNP 2050).

Pēteris Blumats dod vārdu SIA “Enviroprojekts” pārstāvim Valdim Felsbergam.

Valdis Felsbergs sniedz prezentāciju par stratēģiskā ietekmes uz vidi (turpmāk – SIVN) procedūru un Vides pārskatu.

Pēteris Blumats atver diskusijas sadaļu.

Klātesošais dalībnieks informē, ka pārstāv vairāk kā 1000 meža īpašnieku: skaita ziņā lielākā organizācija. Mežu īpašnieki ir apvienojušies kooperatīvos, lai veiksmīgi un sekmīgi apsaimniekotu mežu. Pamatnostādnēs nav redzams, ka vajadzētu veicināt kooperāciju. Parasti meža īpašnieks nav profesionālis meža apsaimniekošanā, un kooperācija padara mežu apsaimniekošanu daudz efektīvāku. Tiek ierosināts ietvert iekšā šo sadaļu kā nepieciešamu.

Attālinātais dalībnieks jautā par termiņu. 2050. gads ir ilgtermiņš. Atbilstoši likumam vidēja termiņa plānošanas dokumenti ir 7 gadus, un 2032. vai 2033. gadā būtu vēlreiz jātiek caur skatītām, aktualizētām.

Āris Jansons atbild, ka tas ir arī saskaņots ar pārresoru koordinācijas centru. Šis precizējums tiks ieviests.

Klātesošā jautā, kā šis plāns sader ar klimata mērķiem pārējām Latvijas nozarēm, kam nav iespējas kā mežam noglabāt CO₂? Tiek uzsvērts, ka nevar runāt par ietekmi uz klimatu kvalitatīvi: būs vai nebūs. Ir vajadzīgs kvantitatīvs mērījums. Un kādā veidā tas ietekmēs Latvijas spēju izpildīt mūsu saistības? Kāpēc SEG emisijas, ko var aprēķināt, neparādās pamatnostādnēs un nav arī izvērtējuma, kā palielināt mežu potenciālu siltumnīcefekta gāzes uztverē.

Āris Jansons atbild, ka klimata pārmaiņu mazināšanas jautājumu nosedz Nacionālais klimata un enerģētikas plāns. MSNP 2050 kā tāda paša līmeņa politikas plānošanas dokumentā ir pārnesti tie pasākumi, ko paredz Nacionālais klimata un enerģētikas plāns, kuram ir bijusi gan aktualizācija, gan SIVN. Visa informācija ir iekļauta scenārijā, kurš ir pamatnostādnēs: gan emisijām tieši meža pusē, gan arī koksnes produktu radītajiem emisiju samazinājumiem citos sektoros.

Klātesošais vēlējās papildināt iepriekšējo runātāju – CO₂ piesaiste var būt priekšlikuma formā: kā to pavairot, jo koksne tiek iekonservēta galaproduktā. Koka būvniecību vajadzētu subsidēt, jo tā aizvieto cementu, kas rada rada izmešus. Runātājs uzsver, ka vajadzētu izglītēt sabiedrību, kā mežu audzēt ražīgāk, kā to izmantot, apvienoties biedrībās. Ja investors nopērk meža īpašumu un investē, vajag skaidrus noteikumus, kā ierobežos tā vai apturēs pilnībā, un tas rada bažas. Rezultātā šis mežs nonāk ārvalstu investoru rokās. Igaunijā ir daudz biedrību, būtībā kooperatīvu, kas apvienojušies, informējot savus biedrus, saglabājot šo nacionālo īpašumu, un mūsu nacionālā bagātība tiešām ir zeme kā pamats.

Āris Jansons atbild, ka ilglaicīgs dzīves cikls koksnes produktiem, protams, ir viens no pamatnostādņu elementiem.

Attālinātais dalībnieks sāk, ka komentāru ir daudz, bet tie tiks iesniegti rakstiski, dokumentos ir daudz problemātisku punktu, tostarp nav ņemts vērā nekas, ko jau sākotnēji iesniegts. Tiek apgalvots, ka balstās uz Latvijas mežu politikas, bet sagrozīts faktoloģiskais pamatojums. Pirmajā pielikumā mežu nozares situācijas raksturojumā kritērijā 4, kurā būtu jārunā par mežu bioloģisko daudzveidību, par lielāko daļu indikatoru vispār nav sniegta informācija: ne tāpēc, ka tās trūktu, informācija ir pieejama, bet šajā dokumentā neparādās. Kā īstenot “no net loss” principu, ja pat neaparaksta izejas stāvokli. Ieteikums ZM pārstāvjiem pašiem uzmanīgi izlasīt 8.2 sadaļu “Politikas rezultāti un rezultatīvie rādītāji”: daudz bāzes vērtību sasniedzamajām vērtībām ir vai nu neskaidras, vai nav saistītas ar norādītajiem teicamiem rādītāji. Acīmredzot kļūdas, laika gaitā rediģējot dokumentu, un nav skaidrs, kā tas vispār tika vērtēts ietekmes uz vidi novērtējumā. Vairākos punktos parādās nepieciešamība nodrošināt optimālu mežu vecuma struktūru katru gadu. Nav skaidrs, kā tas tiks darīts. Nav arī redzams, kāda būtu šī optimālā mežu vecuma struktūra. Attiecībā uz bioloģisko daudzveidību riskanti punkti ir, piemēram, dabai tuvākas mežu apsaimniekošanas mērķis mazāk nekā 20 %. Tātad nevis plāno veicināt dabai tuvāk mežu apsaimniekošanu, bet mēģina to ierobežot. Vēl nesaprotams punkts ir dinamiski aizsargāto mežu īpatsvars ar laiku 100 % aizsargāto mežu platības: nav skaidrs, ko nozīmē šī dinamiskā mežu aizsardzība, un vai 100 % aizsargāto mežu platības nozīmē, ka neviena meža platība nebūs stabili aizsargāta? Tāpat plānā ir paredzēta slapjo mežu nosusināšana, vienlaikus plānojot tos atjaunot lauksaimniecības zemēs, kas ir dīvaini un neefektīvi: plānot iznīcinot biotopus tur, kur tie šobrīd ir, un audzēt tur, kur šobrīd nav, lai tālā nākotnē varbūt atkal pie šīm pārmitriem biotopiem nonāktu. Paredzētajā scenārijā ir plāns, ka biotopu platības nesamazinās, un atkal nav skaidrs, kā tas iet kopā ar visu mežu izmantošanas intensitātes kāpināšanu, aizsargājot ne vairāk kā 10 %.

Āris Jansons sniedz atbildi, ka biotopu platībās šobrīd tiek darīts ļoti daudz, lai nodrošinātu, ka Eiropas Savienības vadlīnijās paredzētais procents no tām nonāk Natura 2000. Un tas ir mērķis. Attiecīgi pārējā daļa ir saimnieciskajos mežos ar biotopiem. Tie gan pazūd, gan rodas no jauna. Proti, sasniedzot nepieciešamos parametrus, mēs varam sagaidīt, ka šīs biotopu platības atkal parādīsies, tai skaitā Natura 2000 teritorijās tur, kur šobrīd to vēl nav, bet saimnieciskā darbība netiek veikta. Tātad mēs arī tur varam sagaidīt, ka tie parādīsies. Tā ir dinamiskā aizsardzība. Pamatnostādnēs ir uzsvērts, ka 10 % ir stingrās aizsardzības mērķis, un neviens neaiztiks šīs platības, jo tās ir ārkārtīgi būtiskas sugām, kurām ir vajadzīga stabila, nemainīga dzīves vide. Protams, gaidīsim jūsu rakstiskos komentārus un attiecīgi precizēsim.

Klātesošais dalībnieks izsakās, ka nav saņemta atbilde uz Pasaules dabas fonda jau izteiktiem jautājumiem. Meža politika ir ilgtermiņa plašs politikas dokuments par virzību un kursu mežu pārvaldībā. Tagad ar vidēja termiņa dokumentu 7 gadiem pārtaisa meža politiku. Tas ir fundamentāls pagrieziena punkts: nav saprātīgi, ka ar maza mēroga dokumentu maina lielu dokumentu. Pēc būtības visur parādās šie 70/30 %. Runa ir par bioloģisko daudzveidību visā valstī, nevaram noteikt vienai ekosistēmai savus mērķus. Ko darīs lauksaimnieki: arī 30 % stingri aizsargājamo teritoriju? Urbanizētajā vidē arī 30 % stingri aizsargājamo teritoriju? Mežiem, purviem, ūdeņiem ir jāizveido bioloģiskās daudzveidības aizsardzības smagums. Vai nevajadzētu būt skaidram mērķim, ko vajag šeit sasniegt? Un vai brīvprātīgums attiecas uz 30 %, vai visiem 100 %. Pirms 10 gadiem atvērās bioloģiskās daudzveidības biznesa tirgus un meža īpašniekiem kļuva brīvas iespējas tirgot koksni, dabu vai oglekli. Ja pēkšņi 100 vai 200 tūkstoši aizvirzās uz bioloģiskās daudzveidības tirgu, ko valsts dara? Manuprāt, tā nav adaptīva pieeja, un neskatās ilgtermiņā uz dažādu faktoru izmaiņām.

Āris Jansons atbild, ka zemes stratifikācija ir nepieciešama visām sauszemes teritorijām, šajā gadījumā attiecībā uz Bioloģiskās daudzveidības konvenciju un Bioloģiskās daudzveidības stratēģiju, un arī plašāk. Bet tas ir atsevišķs normatīvais process, pie kā tiek šobrīd strādāts. Zemkopības ministrija, sadarbojoties ar VARAM, šobrīd virza kopīga redzējuma dokumentu, kas attiecas uz dažādām kategorijām, kuras varētu ietilpt šajos 30 % un attiecīgi 10 %. 20 % jau ir vienkāršāks process, bet šajos 30 % bioloģiskās daudzveidības tirgus potenciāli varētu būt šķērslis. Ja noteikti 30 %, tas tiešām var radīt mūsu meža īpašniekiem veidu, kā diversificēt savu ienākumu plūsmu, un ir pietiekami daudz mežu īpašnieku, kas to tiešām vēlētos. Mēs atrastu, kā palielināt platības, kurās šis ir ienākumu avots. Galvenais uzsvars attiecībā uz platību proporcionālo sadalījumu attiecas uz dinamisko pieeju: lai mēs nepalielinātu teritorijas, kurās ir saimnieciskās darbības aprobežojumi, kur mums arī šobrīd ar kaut kāda veida kompensācijām ir izteikti izaicinājumi. Tas ir galvenais aspekts. Otrs aspekts, ļoti labi arī definēts Latvijas Universitātes veiktajā novērtējumā, ir, ka, šādā veidā sadalot proporciju nevis mehāniski, bet gan balstoties uz datiem un funkcionalitāti, var panākt iespējami labāko rezultātu sasniegšanu katrā no mērķiem šajās teritorijās. Attiecībā uz meža politiku: tiks pārskatīta to sadaļa.

Attālinātā dalībiece izsakās, ka biotopu, kas ir bioloģiski vērtīgākā daļa visos mežos, ir tikai 5 % valsts teritorijas, kas pierādījās dabas skaitīšanā. Un to platība diemžēl nepieaug. Veco mežu īpatsvars tikai samazinās, jo privātajos mežos tos cērt uz nebēdu. Un arī valsts mežos brīžiem izdomā cirst mizgraužu bojātās egles biotopos. Vai tiešām ir jāļauj nocirst tādu pērli, ja arī būs tajos 70 % vai privātajā mežā? Nav skaidrs par ciršanas apjomiem: vai tie vēl palielināsies, vai tomēr samazināsies. Un ir rakstīts, ka atkal ir vēlme samazināt caurmērus, tātad arī vecumus.

Āris Jansons informē, ka biotopu platību mežos ir apmēram 336 000 ha; pēc dabas skaitīšanas šobrīd jau mazliet vairāk. Nevarēšu komentēt, kāpēc šķiet, ka šī te platība ir stabils termins, bet tie ir apmēram 10 % meža platības. Runājot par kopējo stingri aizsargāto platības īpatsvaru, runājam apmēram vēlreiz par šiem pašiem 10 % meža. Šo teritoriju masu var salīdzināt ar pieaugušo un pāraugušo audžu īpatsvaru vispār Latvijas mežos kopā, un tā, salīdzinot biotopu platību pret šo te audžu kopējo platību ir apmēram 57 %. ES normatīvi neparedz, ka biotops automātiski ir vienādības zīme, piemēram, ar seno mežu vai rezervātu. Stingrās aizsardzības platībās biotopiem ir paredzēti nosacījumi, kādu īpatsvaru aizsargāt, bet pārējās platībās var arī saimniekot. Jā, pamatnostādnes paredz mērķa caurmēra izmaiņas: tās tika notestētas apmēram pusotru gadu ilgā laika periodā un vadoties no empīriskās pieredzes, ka no tā neradās graujošas negatīvas ietekmes. Apsaimniekošanas mehānisms ir tas, caur kuru saimniecisko mežu daļā var gan stimulēt, gan atalgot meža īpašnieku, kurš grib maksimāli ieguldīties sava meža vērtības kāpināšanā, tātad strādājot tā, lai šo te mērķa caurmēru sasniegtu iespējami ātrāk. Ja meža īpašnieks nedarīs neko, šis caurmērs netiks sasniegts īsā laika periodā.

Klātesošais dalībnieks izsakās, ka noteikti atbalsta principa M+ZV 30 piemērošanu. Pirmkārt, beidzot ir jābūt meža īpašniekiem skaidrībai, lai viņu ģimenes var prognozēt savu nākotni. Kad parādās naudas projekts vai mazo ērgļu ligzdu meklēšanai, vai biotopu skaitīšanai, parādās daudz jaunu aizsargājamo teritoriju privātajos mežos. Līdz šim vēl neesam tikuši galā ar kompensācijām, un pamatnostādnēs būtu jāuzsver daudz lielāka nozīme taisnīgai kompensāciju sistēmai. Pamatproblēma nav meža platību trūkums vai bioloģiskā daudzveidība Latvijā. Pamatproblēma ir tāda, ka izmirstam. Pagājušogad nomira divreiz vairāk cilvēku, nekā piedzima. Ļoti daudzi ir emigrējuši. Neskaidrība par nākotni, kā varēsim apsaimniekot savus meža īpašumus, tikai veicina šos te procesus,

un tā ir īstā problēma. 30 un 10 % Eiropā tiek attiecināti uz visu Eiropas teritoriju. Tā nav prasība katrai dalībvalstij tieši viņas teritorijā, lai tiktu sasniegti šādi mērķi. Un Latvijai ir jādomā, kas mums ir izdevīgi. Ir valstis, kuras aizsargājamās teritorijas izvieto kalnos vai ziemeļos, tātad mazāk produktīvās teritorijās. Latvijā šādu teritoriju nav. Tāpēc ir būtiski tiešām nostiprināt šo te šo te sadalījumu līdz 30 %, tai skaitā 10 % stingri aizsargātu, un 70 % saimnieciskie meži. Tagad kritika par pamatnostādņēm arī nedaudz. Pirmkārt, es atbalstu kolēģu izteikto par kooperāciju un meža īpašnieku sadarbību. Noteikti šis jautājums būtu plašāk arī apskatāms pamatnostādņēs. Otrs kritikas objekts ir, ka neparedz atskaiti, cik var būt pieļaujama dzīvnieku bojājumu, jo meža dzīvnieku populācijas ir pieaugušas būtiski pēdējo 10 gadu laikā, un ir jādomā, lai šie bojājumi nebūtu tādi, kad, piemēram, priedi vairs atsevišķos reģionos nav iespējams pilnvērtīgi izmantot. Un nejūtam, kad būtu dota lielāka brīvība meža īpašniekiem. Meža īpašnieki pa šiem gadiem kopš 90. gadiem ir daudz auguši savā izpratnē par mežu apsaimniekošanu arī par dabas aizsardzības sistēmu: meža īpašnieks nav ienaidnieks savam īpašumam, saviem bērniem, viņš nenodarīs viņiem pāri. Mēs būtu priecīgāki redzēt daudz tiešākas norādes. Biotops ir cilvēka veidots mežs: protams, tas atbilst kritērijiem 80 vai 90 gadu vecumā. Tur būs gan sausie koki, gan tās sugas, kas dzīvo šajā vecumā. Panākam tādu stāvokli, kad tas biotops tur ir. Vai tiešām mums tagad ir jāaptur? Saimnieciskā darbība visos biotopos, neskatoties uz viņu kvalitāti, mūsaprāt, noteikti nē, jo savādāk sanāk dīvaini. Mums ir īpaši aizsargājamas dabas teritorijas, un tagad sāk parādīties vēl kaut kādas platības, kuras mēs ņemsim ārā no saimnieciskās darbības. Kompensācijas tur nekādas nav. Ja tur būs aprobežojumi, tā nedrīkst būvēt dabas aizsardzības sistēmu.

Āris Jansons piekrist – par pārējiem jautājumiem, manuprāt, jau ir skaidrs skats. Paldies par norādi par meža dzīvnieku bojājumiem. Tas ir paslīdējis garām, papildināsim.

Attālinātais dalībnieks skaidro, ka dzīvo Gaujas nacionālā parkā, bet kā lai dzīvo meža īpašnieki, ja Natura 2000 teritorijās īpašuma vērtība krītas tagad, kad izstrādā jauno Gaujas nacionālā parka individuālās izmantošanas un aizsardzības noteikumus. Kompensācija nav, vai tas no valsts puses ir godīgi tādā Gaujas nacionālā parkā, kas pie tam ir izveidots padomju laikā? Mēs esam tādi paši meža īpašnieki kā visi pārējie Latvijā. Tas ir pilnīgi negodīgi no valsts puses. Kāpēc šajos 30 % neiekļauj? Šā piejūras teritorijas upju aizsargzonas ezera aizsargzonas, kur aizliegta. Nu ne pilnīgi aizliegti saimnieki, bet ierobežota saimnieciskā darbība. Kāpēc tad šajos 30 % neiekļauj šīs teritorijas?

Āris Jansons atbild, ka attiecībā uz Gaujas nacionālo parku likumu tas droši vien būs atsevišķas diskusijas objekts, kur arī šāda diskusija notiek gan tiesību aktu portālā, gan starp Zemkopības ministriju. Un varam mūsu pusē, pārstāvēt šīs te saimnieciskās intereses, bet attiecībā uz 30 % šo te aizsardzības aprakstu, tad jā, es piekristu no šī brīža diskusijas. Jau šobrīd izriet, ka mums ir jāpapildina ar precīzāku aprakstu šī te sadaļa.

Klātesošais dalībnieks izsaka kritiku par pamatnostādņēm. Vajadzētu nodefinēt konkrētus mērķus. Priekšlikums, piemēram, ekosistēmas pakalpojumus, cik šobrīd un ko gribam sasniegt pēc 5-10 gadiem. Jāprognozē, ka gribam kaut kādu konkrētu skaitli kā meža īpašums, rēķinot no koksnes vērtības, no koksnes plūsmas, tad sarēķinot, cik gribam šo sadaļu. Gribam to pavairot, saglabāt tajā pašā līmenī vai kaut ko mainīt. Ir bažas par to, ka nedrīkst cirst sausas egles liegtā teritorijā. Ja tas ir manā teritorijā un man ir jāapkopj savu mežs, un es esmu investējis un no šīs naudas dzīvoju, man šīs egles ir jānovāc, tās arī nekādu estētisku viedokli nesaglabā. Nav skaidrs – sabiedrībai 5 % bioloģiskās daudzveidības tas ir daudz vai maz. Vai esam gatavi par to maksāt, atkāpties no ekonomiskiem mērķiem. Jo skaidrākas pamatnostādnes un ko sasniegt, jo sabiedrība būs daudz konsolidētāka. Aicinājums būtu vēlreiz precizēt un kvantificēt. Jāievieš tādu skaidrību konkrētākiem mērķiem, skaidrāk nodefinēt un precizēt mērķus, ko sasniegt.

Attālinātā dalībniece grib papildināt un atbalstīt iepriekšējo runātāju. Ir jābūt maksimālai skaidrībai, sākot ar elementāro tabulu, kur ir platības un procenti visiem aizsargājamo teritoriju veidiem, aprobežojumu veidiem, lai ir skaidrs, kas ir tie 10 %, 30 %, un kas ir pārējais? Iespējams, ka nākotnē kādi atvieglojumi ir cieši jāsaista kopā ar to, kā šis konkrētais meža īpašnieks un meža īpašums sevi ir parādījis. Ja valsts zinātnisko mežu apsaimniekotājs var izcirst augstas kvalitātes biotopus, kurus attālinātā dalībniece – biotopu eksperte nosauca par pērlēm, un tie tiešām ir dabas pieminekļi. Tas rāda, cik tā zivs patiesībā ir sapuvusi no galvas. Starp interešu grupām šī neapmierinātība pastāvēs, un tad meža politikas veidotājiem un virzītājiem ir visas iespējas nevis mēģināt ar skaistiem vārdiem kādu

pārliecināt, bet ķerties visiem vēršiem pie ragiem un salikt skaisti, tā ka tiešām saprot, no kura ekosistēmu pakalpojuma kurš nākotnē ko iegūs un kā tas viss sadzīvos.

Āris Jansons piekrist, ka tas ir attiecībā uz biotopiem, tomēr uzsver vēlreiz: neviens no normatīviem nepasaka, ka visas biotopu platības automātiski ir rezervāti. Ja šāda būtu bijusi iecere attiecībā uz mežu biotopiem, tad tieši tā tas būtu formulēts Eiropas vai arī plašāka mēroga normatīvajā vidē. Latvijā ir ļoti daudz dažādu aizsargājamo teritoriju, biotops kā tāds nav aizsargājamās teritorijas kategorija, un ir tikai loģiski, ka proporcija no tiem tiek aizsargāta un pie tā tiek strādāts. Un attiecīgi ir proporcija, kurā ir atļauta darbība. Šī ir dinamiska sistēma, un to jau arī uzsvēra Meža īpašnieku biedrība, ka šie biotopi gan rodas, gan dinamiski mainās: mums ir nepieciešama šī te dinamiski mainīgā daļa. Mēs nevaram iet uz sistēmu, kurā šī te proporcija nepārtraukti var mainīties tikai vienā virzienā, proti, uz palielināšanās pusi. Tāpēc arī, manuprāt, ir diezgan precīzi pamatnostādnes definēts, ka ir zemes telpiskā stratifikācija, kas ņem vērā šīs dažādās intereses un definē proporcijas no kopējās teritorijas ar dažādiem primārajiem apsaimniekošanas mērķiem. Vai tā būtu biotopa kvalitātes uzlabošana, kas ir ļoti nozīmīgs pasākums, vai bioekonomikas attīstība, kas ir vienlīdz nozīmīgs pasākums. Piekristu komentāram, ka šī tabula ir jāpapildina.

Klātesošā dalībnice izsakās, ka pārbaudījusi, ka klimata rādītāji šajā plānā nav ietverti, jo tie ir ietverti iepriekšējā izvērtējumā klimata plānam, bet iepriekšējais plāns bija pirms 2 gadiem izstrādāts. Tas nozīmē, ka šobrīd apspriešanas procesā nekādas rīcības nav mainījušās. Pēc būtības nevaram ietekmēt rīcības, kas, būtu loģiski, ja sabiedriskajā apspriešanā klātesošie vienotos. No klimata viedokļa neredzam, kā šīs dažādās rīcības, kas ir apskatītas plānā, ietekmēs klimata bilanci. Tas ir ļoti liels trūkums, tas traucē pieņemt izsvērtus lēmumus. Turklāt tieši jauni siltumnīcefekta gāzu aprēķini ir pieejami un vajadzēja ielikt. Meža īpašnieku satraukums ir saprotams, valsts politika šajā jomā ir ļoti atpalikusi. Šobrīd pēc aprēķiniem, Eiropas nozīmes aizsargājamie biotopu meži ir tikai 10 %, tas nav liels apjoms. Noteikti nevajadzētu vecos mežus cirst ārā, ko valsts dara. Šeit ir liela problēma – no vienas puses plāns atzīst, ka dabas aizsardzības pasākumi primāri būtu, bet tajā pašā laikā zinām, ka šovasar vasarā tieši izcērt valstij piederošos mežus, tieši vecos mežus, tieši aizsargājamās Eiropas nozīmes prioritāros biotopus, sanāk, ka valsts šobrīd nav ņēmusi vērā savu atbildību par to, ka ir jāpalielina dabas aizsardzība. Mežu īpašniekiem ļoti svarīgi ir dzirdēt arī daudz precīzākus skaitļus, īpaši par kompensācijām. Vai tiks nosepta zaudētā peļņa. Tas jāņem vērā, jo mēs uzskatām Latviju par zaļu valsti. Mums ir mazs iedzīvotāju blīvums, tāpēc tieši bioloģiskās daudzveidības mērķi ir kaut kas tāds, ko var sasniegt. Bet, ja tie paši 10, 20, 70 tiek attiecināti uz mežiem, tad man jautājums par lauksaimniekiem: vai lauksaimnieki ir paredzējuši savā zemes paredzēt 10 % aizsargājamās zonas? Un 20? Taču nē. Man jautājums par pilsētām. Līdz ar to sanāk atkal ka mežiem ir uzlikta it kā līdzvērtīga atbildība par šo bioloģiskās daudzveidības mērķu sasniegšanu, bet praktiski tas nozīmē, ka visas pārējās Latvijas teritorijas būs spiestas pēkšņi pilsētā uz bruģa atrast 10 % bioloģiskajai daudzveidībai.

Āris Jansons sniedz atbildi, ka galvenie jautājumu bloki attiecībā uz klimata pārmaiņu samazināšanas mērķiem tika pieminēti jau iepriekšējā atbildē. Scenāriju aprēķins par oglekļa uzkrājumu konkrēti mežos ir veikts. Tātad vides pārskata sadaļā tur, kur ir scenāriju salīdzinājums, ir dati no Nacionālā klimata un enerģētikas plāna. Pirms pusotra vai diviem gadiem vēl aktualizētais vidēja termiņa stratēģijas dokuments ir tieši veltīts šim. Nav nepieciešamības tagad vēlreiz pārrēķināt un mainīt kaut kā ar šo vidēja termiņa politikas plānošanas dokumentu, citu vidējā termiņa politikas plānošanas dokumentu. Mēs ņemam vērā šajā dokumentā rādītājus, kas ir veltīti tieši klimata jautājumiem. Tātad gan par apmežošanu, gan par citiem rādītājiem, kuri attiecās tieši uz mežu tiek pārnesti un likti mērķa scenārijā šajās politikas pamatnostādnes. Attiecībā uz veco mežu izciršanu – tas nav par fizisko vecumu, bet ir domāts par senajiem mežiem. Attiecībā uz biotopiem, kas ir konkrētā gadījuma jautājums, un, protams, par to ir diskutēts jau arī citos forumos, vēlreiz atkārtojoties, ka attiecībā uz biotopiem ir noteikta daļa, kurai ir jābūt strikti aizsargātai. Šobrīd ļoti aktīvi strādājam sadarbībā ar VARAM, lai nodrošinātu, ka visiem biotopu veidiem proporcija tiek sasniegta, tātad tur ir papildus jaunu Natura teritoriju veidošana. Nav tā, ka netiek domāts par to, kādā veidā tos aizsargāt un ir otra daļa, kas ir dinamiskā daļa, mežs mainās dinamiski un mēs nevaram to visu pielīdzināt dabas aizsardzībai, tad mums būtu jāpieņem, ka neviens biotops klāt arī nekad nevar rasties, tā tas nenotiek.

Attālinātā dalībnice jautā, vai būtu iespējams precizēt no ministra kunga prezentācijas, kuras apakšnozares vai nozares ir apkopojumā (minētajos 10 % pievienotās vērtības) un kurā laika periodā?

Āris Jansons atbild, ka tas ir no KPMG veiktā novērtējuma NACE A02, C16, C17 un C31 un saistītās nozares, bet precīzāku metodoloģiju var atrast šajā KPMG vērtējumā.

Klātesošais dalībnieks izsakās, ka Zemkopības ministrija nav izpildījusi saistības pret Saeimu, kas ir paredzēts meža likumā. Jautā, vai šajā procesā tiek nodrošināts tas, ko prasa arī likums par ietekmes uz vidi novērtējumu. Kur konkrēti ir iespējams redzēt to pasākumu sarakstu, kuriem ir vērtēta ietekme uz vidi, jo pamatnostādņu pamata dokumentā ir minēti vairāk mērķi un ļoti vispārīgi pievienotajā pielikumā ir Silavas pētījums, bet tas nav veidots, kā pasākumu saraksts, tas ir veidots kā modelēšanas rezultāts dažādiem pieņēmumiem un arī tajā nav minēts pasākums.

Valdis Felsbergs piekrīt, ka ir pieejamas gan pašas pamatnostādnes, gan arī vides pārskats un pielikums Silavas pētījums.

Klātesošais dalībnieks precizē, ka pamatnostādņu pamatteksta noslēgumā ir mērķu saraksts. Nav minēti pasākumi, kuriem ir novērtējums. Silavas pētījumā ir scenārijs, kur jau parādās piemēram, kailciršu platības palielinājums, jaunāku mežu ciršana, taču kā pasākumi tie nav definēti un pēc tam izvērtējumā tiek vērtēts Silavas sagatavotais scenārijs kopumā, nevis kā atsevišķi pasākumi.

Valdis Felsbergs atbild, ka kopumā ir 6 scenāriji novērtēti.

Arvīds Ozols papildina attiecībā uz pasākumiem, kas ir minēti pirmajā tabulā 2. pielikumā. Beigās tie nav minēti kā atsevišķi, bet kopējā kontekstā. Kas attiecas uz ietekmes mazināšanas pasākumiem, tie tiek minēti un vērtēti vairākos etapos. Pirmkārt, kritēriji minēti scenārijos kopumā, otrkārt, konkrēti par jutīgajiem pasākumiem. Tas ir 6.2 sadaļā: normatīvās atbilstības un ieviešanas risku pārbaude. Un konkrēti šeit ir minēti pasākumi, normatīva interpretācija, risks un rekomendācija.

Klātesošais dalībnieks paskaidro, ka tas komentārs ir par pirmo sadaļu. Pasākumi pamatnostādņēs ir ļoti ierobežoti. SIVN esošās situācijas apraksts saistībā ar bioloģisko daudzveidību ir ļoti nepietiekams, nav izmantota visa pieejamā informācija, piemēram, koksnes krāja, apjomi un to sarukums, kas ir vērojams pēdējos 5 gados, nav arī analizēta tā situācija, kas šobrīd ir oglekļa piesaistes samazinājumi. 10-15 gadus tendence un nav analizēts tas, vai to, kas ir nacionālā enerģētikas un klimata plānā 30 gada mērķis, vai mežu virzās to tā mērķa sasniegšanu vai nē. Un tāpēc jautājums, vai jums šķiet, ka tas esošās situācijas apraksts ir pilnvērtīgi veikts, ja šie ļoti būtiskie aspekti nav aprakstīti tādā veidā, lai tas jebkuram būtu saprotams.

Āris Jansons atbild, ka esošās situācijas apraksts tiks papildināts, kā arī, pasākumu ietekmes vērtētas apkopojot scenārijos. Nav pamatojuma apgalvot, ka netiek vērtēti atsevišķi pasākumi. Vienmēr plānošanas dokumentiem ir svarīgi, kas tad būs tās rīcības mērķu sasniegšanai. Šeit veiktie salīdzinājumi alternatīvām, ir balstīta uz pētnieciskā institūta Silava pētījumu un modelēšanas rezultātiem. Tur ir iekļauti ļoti plaši vērtējumi par pasākumiem ciršanas vecuma samazinājumam, kailciršu platības palielinājums vairākiem mežaudžu veidiem, arī koksnes ieguves palielinājums, kas katrs ir atsevišķi fundamentāli pasākumi. Katrs no tiem ietekmē pusi Latvijas teritorijas.

Klātesošais dalībnieks min, ka tas neizpilda šo likumu uzlikto prasību, ka var izvēlēties starp dažādiem alternatīviem scenārijiem. Vai mēs gribam jaunāku mežu ciršanu? Ja jā, tad par kādu vai kādiem konkrēti kritērijiem tas ir risinājums, kurā vairāki pasākumi ir apkopoti vienā scenārijā. Un tad tikai šis scenārijs ir vērtēts. Manuprāt, nenodrošina to iespēju nu izteikt viedokli par katru no tiem pasākumiem, kuriem vajadzētu būt.

Arvīds Ozols atbild, ka tas bija beigās kopsavilkums attiecībā par scenārijiem. Attiecībā par 5.11 sadaļu, kurā tālāk tiek pasākums analizēt ietekmi uz resursiem ietekmes bioloģiski.

Klātesošais dalībnieks precizē – sadaļā 5.1 ir vērtēti tie mērķi, kas minēti pamatnostādņu tekstā, bet nav minēti tie pasākumi, kas ir Silavas izvēlētajā scenārijam.

Arvīds Ozols atbild, ka tas, kas ir SIVN ziņojumā tieši 5.11 sadaļā tiek vērtēta attiecībā par pasākumiem ietekmes katram individuāli, piemēram, kaut vai mežaudžu kopšanu, veidojot vitāls noturīgas audzes, kas ir viens piemērs, vērtējot ietekmi uz meža resursiem, ietekmi uz bioloģisko daudzveidību. Ietekme uz augsni ietekmi uz gaisa kvalitāti un tā tālāk par katru atsevišķo pasākumu ir šāda veida analīzes.

Klātesošais dalībnieks – par jaunāku koku par ciršanas vecuma samazinājumu šāda analīze nav šajā sadaļā. Vai ir izpildītas SIVN likuma normas? Noslēdzošais jautājums ir par izvēli starp diviem scenārijiem. Izvēles ir ierobežotas tikai šādā pasākumu apkopojumā, izvēloties scenārijus, kuriem dod priekšroku un atbalsta Zemkopības ministrijas izdarīto izvēli. Es īsti neredzu to, ko minēja Zemkopības ministrija par ietekmi uz 2030. gada klimata mērķiem. Papildinot minēto: Nacionālajā enerģētikas un klimata plānā ir vairāki pasākumi minēti, bet tajā nav minēti plāni samazināt koku ciršanas vecumu, palielināt ciršanas apjomus. Arī šajā Silavas dokumentā tieši sadaļā par intensīvās mežsaimniecības scenārijiem nav pievienota informācija par ietekmi uz oglekļa krātuvi, bet tas, kas tur ir redzams, ka tā kopējā krāja samazinātos par apmēram 10 miljoniem kubikmetru. Tā ir tā informācija, kas ir pievienota, kāds ir pamatojums no vides? Intensīvais scenārijs tiek atzīts par labāku: kā ir iespējams 2030. gadā klimata saistības izpildīt, izvēloties šo scenāriju?

Valdis Felsbergs sniedz atbildi, ka pasākumi arī ZIZIMM sektorā ir enerģētikas un klimata plānā, un šīs pamatnostādnes tos nemaina. Tie ir paredzēti tādi, kādi ir, un, ja tos nemaina, Klimata un enerģētikas plānu nav pamata aiztikt.

Klātesošais dalībnieks precizē, ka izmaiņas arī minētas citos Silavas pētījumos, ka, palielinot ciršanas apjomus, 2. scenārija jautājums būtiski arī pieaugs emisijas no meža zemēm kopumā. Līdz ar to vides pārskats nav pilnvērtīgi sagatavots, ja šīs ietekmes nav aprakstīts, ir jābūt skaitļiem, lai sabiedriskā apspriešana varētu pilnvērtīgi notikt.

Klātesošā dalībniece izsakās, ka pie rīcībām nav aprēķina, kāda ir CO₂ bilance. Tas nozīmē, ka ir jāmeklē kaut kādus citus dokumentus. Šāds veids nenodrošina publisku datus izvērtēšanu. Dokumentam ir jābūt arī ērti lasāmam. Plānā jāpasaka, piemēram, ja mums ir tāda rīcība, vajadzētu norādīt aprēķinus, vērtējumu, kāda varētu būt CO₂ bilance. Ja datu nav, tad skaidri jāparāda, ka pie šīs rīcības šobrīd šādi aprēķini netiek veikti. Plānā ir arī viens norādījums, ka, no vienas puses, paredzēts samazināt koku ciršanas apjomus un caurmērus, bet tajā pašā laikā ir veikta atruna, ka būtu vajadzīgs precizēt CO₂ bilanci. Tas nozīmē, ka plāns balstīts uz caurmēru samazināšanu. Tajā pašā laikā šajā plānā aprēķinu, kā tas ietekmēs CO₂ bilanci, nav. Šis nav veids, kā normāli informatīvi apspriest plānošanas dokumentus.

Āris Jansons atbild, ka CO₂ aprēķins ir. Attiecībā uz CO₂ pieņemam, ka tas, kas ir jāpieliek klāt, protams, ka ir tas, kas ir ārpus ZIZIMM sektora, tā sadaļa nav izdarīta. Mēģināsim atrast risinājumu, kā to pietiekami efektīvi izdarīt.

Attālinātais dalībnieks jautā par saturu – ir mazliet pretrunīga informācija par teritoriju, kas ir stingri aprobežots. Kura ir stingri aprobežota mežsaimnieciskā darbība? Proti, 111. lapā ir norādīts, ka kopumā stingri aizsargāti ir 10 % mežu, kas izriet no nacionālā meža monitoringa datiem. Tajā pašā laikā ir arī Centrālās statistikas pārvaldes dati, ka stingri aprobežota mežsaimnieciskā darbība ir 7,6 %. Tā ir milzīga starpība. Vai tas ir noapaļots? Tādus procentus noapaļot, tas rada jautājumus par nacionālā meža monitoringa kvalitāti, jo tādā gadījumā varētu secināt, ka tomēr tie parauglaukumi, iespējams, nav īsti pareizi salikti. Tas arī rada šaubas par atmirušās koksnes daudzuma aplēsēm.

Valdis Felsbergs sniedz atbildi, ka 6.3 tabulā ir arī skaidri rakstīts, kas tas ir aktuālo monitoringa un datu pārvaldības rādītāju kopsavilkums ar atsauci. Jautājums tiks pārbaudīts. Taisnība, ka ir dažādi datu avoti un var gadīties, ka tie nav identiski.

Klātesošais dalībnieks izsakās, Jansona kungs norādīja pēc būtības nevar nekādu biotopu īpatsvaru cirst un iegūt koksni. Tas ir situācijā, kad biotopu stāvoklis ir labvēlīgs, bet visu mežu biotopu stāvoklis nav labvēlīgs. Mērķa izpilde ir nelabvēlīga. Nevar teritoriju ielikt Natura, ka to pieprasa direktīva, jo pēc pāris gadiem stāvoklis būs atkal slikts. Pamatnostādnēs nepārtraukti kā viens no mērķiem minēts, ka mežu nozarei vai mežsaimniecībai jābūt starptautiski atzītai. Kādā veidā var pierādīt, ka šī mežsaimniecība ir starptautiski atzīta un ar kādu starptautisku atzinību ilgtspējīgā mežsaimniecībā? Vai ir arī kaut kāds redzējums, jo tas citur neparādās. Zemkopības ministrija arī kā akciju turētājs Latvijas valsts mežos varētu virzīties uz FSC sertifikācijas attīstību. Pamatnostādnēs ir minēts, ka nākotnē koksnes kā cērtamas krājas apjoms varētu būt 21 miljons kubikmetru gadā, uz kuru gadu mērķis izvirzīts? Vai tas ir 2050. gads, 2027. gads? Tas ir kāpums par kaut kādiem 20 %. Vai tas ir jautājums par koksnes ieguvu mežā?

Āris Jansons atbild, ka esošajā situācijā biotopu stāvoklis ir slikts un ir nepieciešami uzlabojumi. Tas, ko var sasniegt, ir paskatīties, cik tūkstošus hektāru vēl var dabūt labākus, ja paskatās pēc struktūras un funkcijas. Situācija šobrīd,

kad mums 70 % kopējās platības ir labā stāvoklī, ja paskatās no kopējiem vērtējumiem, kas ietver virkni rādītāju, kas ir labi zināmi ar augstiem sliekšņiem, tad tā situācija, protams, ir pavisam atšķirīga. Ar šo jautājumu ir jāstrādā, bet tas nenozīmē visus biotopus pasludināt par rezervātiem. Attiecībā uz starptautisko atzīšanu, vai ir starptautiski atzīta vai nav: ir Paneiropas meža ilgtspējīgas apsaimniekošanas kritēriji, indikatori, process. Tas ir starptautisks process, ar ko var salīdzināt mērķa sasniegšanu salīdzināmās mērvienībās. 2025. gadā ir iznācis iepriekšējais pārskats. Tur arī var redzēt, kāda situācija ir Latvijā attiecībā uz sertifikāciju: sertifikācijas shēmas ir brīvprātīgas. Tā ir globāla sertifikācijas shēma. Tas ir svarīgi tiktāl, cik tas ir dalībai konkrētos tirgos vai ar interesi dalībai konkrētos tirgos. Par tiem 21 miljonu – tas ir tas, ko redzam, kas notiek ar vecumstruktūru un plantāciju mežiem, ka šāda šāds potenciāls palielinājums varētu būt iespējams.

Attālinātais dalībnieks izsakās – prieks dzirdēt tik vienkārši un labi organizētu sanākumi un daudzos jautājumus ļoti kompetentos izklāstus. Ir 2 lietas: pirmkārt, par dabas un vides aizsardzības fona kopumā uz kādu pieņem šobrīd pamatnostādnes. Ir jāņem vērā, cik Latvijā ir Natura 2000 teritoriju. Protams, tajās ir daudz mežu ir aptuveni tikai 11,5 % īpaši aizsargājamo teritoriju, kas ir Natura 2000. Latvija ir iepriekšpēdējā vietā pēc platības ES. tas skaidri liecina par to, kur Latvija ir attiecībā uz aizsargājamām teritorijām. Otrkārt, ja cirtīs tievākus un jaunākus kokus, kopumā cirtīs vairāk. Tā tas tiek iezīmēts, par ko jau ir tikko iepriekšējie runātāji, teica 20 %, 21 miljons utt. No ekoloģijas viedokļa par to, ka būtībā cērtot stipri jaunākus kokus, meža ekosistēmu (arī ievadā tika teikts, ka jebkurš mežs arī tikko izdīdzis koks jau ir ekosistēma, bet tā klasiskā meža ekosistēma jau īsti nevar izveidoties tajos jaunajos mežos), vai ir izvērtēta ietekme? Arī uz mežu blakus produktiem, jo esot ārzemēs, konferencēs pavisam nesaistītās, ir dzirdēts par Latvijas meža blakusproduktu ieguldījumu – ogas un sēnes realizācija no šī meža ekosistēmām, kuras var izveidoties tikai nobriedušā mežā. No briestaudzēm tas ir mērāms miljonos, ja minētie blakusprodukti izklausās nenopietni. Kompromiss būtu jāatrod – jaunākajos mežos blakusprodukti nepaspēj izveidoties.

Āris Jansons atbild, ka attiecībā uz blakusproduktiem ir jāpapildina, jāpievieno klāt skaitļi Latvijā. Vērtējumi ir veikti pietiekami daudz. Otrs aspekts Latvijā ir veikti pietiekami labi novērtējumi par to, cik tad no tā potenciālā blakusproduktu kopējā apjoma jeb ražas tiek savākts un tie ir procentuāli nelielos daudzumos. Pieņemam piezīmi, ka tam būtu jābūt arī atspoguļotam.

Klātesošā dalībniece jautā – Jansona kungs jau pieminēja padziļinātās pārstrādes veikšanas nopietnību. Pienesumu Latvijas ekonomikai un galu galā sabiedrībai lūdz konkrētāk, vai varētu iezīmēt, kādi tad tieši pasākumi tiks veikti, lai visu vietējo resursu izmantošanu atbalstītu un kādi ir pasākumi, kas tiešām atbalstīs pievienoto vērtību padziļinātu pārstrādi ārpus stabila koksnes plūsmas nodrošināšanas, un, ja varētu tos iekļaut arī pamatnostādņēs? Tālāk par pamatnostādņu SIVN izvērtējumu – gribētos redzēt visu būtisko rīcības virzienu un uzdevumu ietekmju matricu. Nav jāvērtē 6 lieli scenāriji un materiāli jāstājas pilnīgi visam, bet novērtēt to, kas ir pamatnostādņēs, gan ir jānovērtē. SIVN ir minēts tas, kas pamatnostādņēs nav minēts un nav vērtēts tas, kas ir minētas, piemēram, 49. lapaspusē ir teikts, ka Eiropas nozīmes biotopiem notiks kartēšana un dažādas citas rīcības, kuras pamatnostādņēs nemaz nav. Vajadzētu tomēr pārskatīt šo visu atbilstību un pārliicināties, ka tās rīcības, kas ir 8.2 nodaļā pamatnostādņēs, tiek izskatītas SIVN 5.11 nodaļā. Tur ir 8 lieli punkti, arī 6 lielie vides aspekti ir pārāk vispārīgi un pārāk plaši apvienoti, lai varētu jau konkrētāk skatīties konkrētas ietekmes uz vidi. Noderētu arī telpiskais kartējums un jutīgo teritoriju izklāsts. 8.2 nodaļā ir ļoti daudz indikatoru, kuriem ir atzīme, ka dati būs tikai 2027. gadā un līdz ar to nav arī mērķi rādītāji uz 2050. un 2040. gadu. Vai un kad sagaidīsim šos rādītājus un vai tiks rekomendēts atkārtots SIVN tieši šiem rādītājiem un mērķiem, lai redzētu jau kopējos datus pilnu datu ainu 2027. gadā.

Āris Jansons: Attiecībā uz pirmo jautājumu ir 2 aspekti. Viens par koksnes plūsmu: tas ir kritiski svarīgs aspekts. Šajos gadījumos investīciju atmaksāšanās laiks ir krietni garāks, nekā tas attiecas uz mehānisko pārstrādi, it sevišķi garenzāģēšanai. Runa ir par apmēram 10 gadiem, Ja runājam par 20, 25, 30 gadiem, investīciju atmaksāšanās laiku, ja nav konkrētas prognozējamās koksnes plūsmas plus vēl pie esošās ģeopolitikas, ir pilnīgi skaidrs, ka tāda mēroga investīcijas nevar notikt. Pārējie pasākumi jau ir pakārtoti, kas tiek veicināti, piemēram, veicinot koksnes pārstrādi Latvijā caur valsts daļu kopējā meža apsaimniekošanā, tātad caur sadarbību ar lielo akcionāru padomi, vērtējot garantiju iespējas, nodokļu režīmus un tamlīdzīgas lietas, bet tie ir operatīvās darbības jautājumi. Tos pamatnostādņēs tādā veidā nevar definēt. Priekšlikums piefiksēts.

Valdis Felsbergs izsakās, ka priekšlikumi tiks ņemti vērā un pēc iespējas precizēti. Speciāli scenāriju izvērtēšanai vispirms tika pasūtīts pētījums mežzinātnes institūtam Silava, kas ir pievienots arī pielikumā. SIVN izstrāde balstījās uz šiem rezultātiem un tika papildināti ar saviem ieviešanas mehānismiem.

Arvīds Ozols piebilst Jā vienīgi attiecībā par to, kur jums ir pilnīga taisnība, ka ir jābūt šiem bāzes datiem un risku datu slāņa sagatavošanai. Tas ir, lai varētu novērtēt to tā, kādā veidā pamatnostādnes tālāk darbojas. Tas ir īstenībā jau tas ir 11. nodaļā. Ir tabula tas ir nodaļa, kas saucās rekomendētā ieviešanas secību un tur šie elementi ir salikti pa laikiem, jo virkne materiālu kā jūs pati minējāt, pašlaik vēl nav gatava. Līdz ar to šeit ir laikā laika grafikā parādīts, kādā veidā vismaz nu atkal mūsu skatījumā šo varētu reāli izdarīt. Arī par datiem, kas uz 27. Gadu bija pieejami jautājumā bija.

Klātesošā dalībnice precizē, ka 2027. gadā būtu jāveic vēlreiz SIVN ar trūkstošajām rīcībām un mērķiem.

Valdis Felsbergs informē, ka ne visām pamatnostādnēm, bet katrai atsevišķai rīcībai, katram atsevišķam pasākumam atkarībā no tā rakstura, ir iespējama tāda vai citāda zinātniska ekspertīze, ja tas būs, ja to atzīs par tādu līmeņu nacionālo plānošanas dokumentu, ka vēlreiz jāveic SIVN.

Klātesošā dalībnice precizē, vai pamatnostādnes tiks precizētas. Šobrīd SIVN nevar secināt ietekmi uz vidi, jo būtiska daļa no datiem un arī rīcības nav novērtētas.

Valdis Felsbergs atbild, ka nevar novērtēt to, kam nav datu. Uzsver, ka šajā vides pārskatā ir speciāli izstrādāta ieviešanas secības sadaļa ar soļiem, kādi dati jāievāc. Tieši tāpēc, ka šobrīd pamatnostādnēs ir virzieni, bet ne visur ir precīzi dati.

Klātesošā dalībnice pārjautā par vietējo patēriņu. Kā vietējos esošos uzņēmumus un vietējos koksnes patērētājus varētu atbalstīt un veicināt vietējo patēriņu.

Āris Jansons atbild, ka tas ir pamatnostādņu jautājums tik tālu, kā šī mērķa uzstādīšana, bet tālāk tas ir klimata pārmaiņu mazināšanai pieejamais finansējums un caur to koksnes plašākas izmantošanas būvniecībā, kas ir ilgākā termiņā.

Attālinātā dalībnice jautā – pamatnostādnēs rakstīts, ka sadarbība ar privāto mežu īpašniekiem ir viens no aspektiem, kas jāizskata un jāveicina, bet īsti nevar saprast un ieraudzīt, kādi tad būs tie instrumenti vai izmantotie risinājumi, kā sadarbība tiks veicināta. Otrs jautājums par to, kad ir jāveicina izglītošana mežu īpašniekiem. Kā tas tiks darīts, ja izvērtējumā iepriekšējām pamatnostādnēm bija minēti arī privātie mežu īpašnieku kooperatīvi, kas ir laba prakse Eiropā un citur. Kas būtu jāuzlabo, kādi instrumenti jāievieš, jo Latvijā ļoti daudz procentuāli daudz ir privāto mežu īpašnieku, kuri, iespējams, ir skolotāji vai citās profesijās strādājoši cilvēki, un viņiem ir vajadzīgas gan zināšanas, gan arī apsaimniekotājs, kas spēj kvalitatīvi to koksni izaudzēt, lai pēc tam ir tas materiāls, kā radīto pievienoto vērtību izmantot ražošanā. Vajadzētu izvērtēt, kas bija kooperatīvi, kāpēc neizdevās to attīstīt un kādi soļi būtu jāveic, lai no ministrijas puses privāto mežu īpašnieku kooperatīvu kustība attīstītos Latvijā un sekmētu kvalitatīvas koksnes ieguvu privātos meža īpašumos un arī saglabāšanu, īpašuma saglabāšanu kā nacionālo īpašumu.

Āris Jansons piekrīt, ka šī sadaļa ir jāizstrādā detalizētāk, tas tiks izdarīts.

Klātesošais dalībnieks jautā par pašu pamatnostādņu dokumentu kā politikas plānošanas dokumentu – cik tālu ar šiem priekšlikumiem var kaut ko reāli mainīt, ņemot vērā, ka tās tomēr ir meža nozares pamatnostādnes? Otrs jautājums – vai tiešām nevar nedaudz ambiciozāki paskatīties, jo šobrīd šķiet, ka kaut kas tiks sākts darīt tikai ar 2032. gadu.

Valdis Felsbergs skaidro, ka ir daudz pozīciju, kurās dati ir gaidāmi tikai 2027. gadā. Uz to pamata ir tālāk jāveic monitorings, lai konstatētu, kādas tomēr ir ietekmes uz vidi uzsākta vai uzsāktajai attīstībai. Līdz ar to zināmā mērā tā sanāk ap 2031.-2032. gadu būtu jābūt pilnīgai skaidrībai. Tas nenozīmē, ka līdz tam laikam nekas nenotiek, bet līdz tam laikam nav zināms, vai pamatnostādnes būs tieši tādā veidā bez izmaiņām.

Āris Jansons paskaidro, ka attiecībā uz profesionālo izglītību ar izglītības sadaļu varētu nedaudz izvērst. Ja tiks saņemts priekšlikums, to var izskatīt un iekļaut. Zemkopības ministrija strādā ar šo jautājumu jau šobrīd. Attiecībā uz valsts ceļiem: cenšamies nedublēt citus plānošanas dokumentus, bet ņemt vērā to saturu.

Attālinātā dalībniece izsakās, ka ir eksperts sugu un biotopu aizsardzībā, tāpēc jautā, kas tiek šajā dokumentā uzskatīts par bioloģiski daudzveidīgu, augstvērtīgu mežu? Ekspertes skatījumā pat mazas zemas kvalitātes staigājņu biotops ir daudz sugām bagātāks par 50 gadīgu egļu vēri. Otrs jautājums – ja biotops nav īpaši aizsargājams, tad tas nav vērtīgs? Sanāksmē tika minēts, ka biotops nenozīmē bioloģisko daudzveidību.

Āris Jansons atbild, ka ir 2 dažādas kategorijas, ir biotopu daļas, kas tiek iekļauti īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un ir tās daļas, kas netiek iekļauti īpaši aizsargājamās dabas teritorijās. Var izveidot vēl atsevišķu kategoriju dabas liegumiem, rezervātiem, nacionālajiem parkiem u.c. Šobrīd ir kategorija biotops, bet no Eiropas skatījuma tādas atsevišķas prasības nav. Ja ir nepieciešams, to var ielikt papildu. Ir teritorijas, kuras jau ir ar stingru aizsardzību, piem., Slīteres nacionālā parka rezervāta daļas, kurās ne visās ir biotopi, bet neapšaubāmi ir ļoti vērtīgas un nepieciešams tās aizsargāt. Primārie un senie meži, kas ir definēti: ir aizliegta jebkāda saimnieciskā darbība.

Attālinātā dalībniece papildina, ka aizliegtā mežsaimnieciskā darbība ir tikai 3 % no visas teritorijas mežiem.

Attālinātais dalībnieks izsakās, ka saskatījis fundamentālu pretrunu par tiem termiņiem. No vienas puses vidēja termiņa plānošanas dokuments, no otras puses iedalīts līdz 2032. gadam un 2050. g. Kurā brīdī tiks veidots jauns vai būtiski pārskatīts esošais un tiks pieņemts un vai tiks veikts SIVN?

Valdis Felsbergs atbild, ka šobrīd dokuments ir no 2026. līdz 2050. gadam. Kad Silava taisīja novērtējumu, tad tas saucās mazliet citādi. Pamatnostādnes 2025. līdz 2032. gadam ar vīziju uz 2050. gadu, tāda ir notikusi attīstība. Šobrīd termiņš ir 2050. gads, bet tam ir paredzēts starpposmā veikt nopietnu izvērtējumu un precizējumus. To rezultātā var tikt iegūts kaut kāds pamats, ka pamatnostādnes ir jāpārtaisa vai jānomaina ar citām, tā mēdz notikt ar plānošanas dokumentiem. Enerģētikas un klimata plānu arī grozīja uzreiz pēc pāris gadiem. No savas puses pārskatīsim, vai saglabāt formulējumu vidēja termiņa, taisnība, ka būtu jāpārdēvē par ilgtermiņu.

Attālinātais dalībnieks uzsver, ka šādā veidā faktiski tiek apieta meža politika, pamatnostādņu dokuments tiek izvirzīts par ilgtermiņa dokumentu, kas būtiski maina meža politiku. Noteikti ir ilgtermiņa dokumentu.

Klātesošā dalībniece izsakās, ka tika minēts, ka šobrīd nekur nav izcirsts mežs vai paredzēta kailcirte mežā, kas ir apzīmēta ar vecu mežu definīciju. Atgādina, ka tas, ko nolēma ka vecu mežu definīcija attiecas tikai uz kurināmo. Zemkopības ministrijai bija dots uzdevums pēc iespējas ātrāk izstrādāt vecu mežu vai vecā auguši mežu vecu audžu definīciju. Kuru tad arī varētu izmantot un atbilstoši dabas atjaunošanas regulas prasībām ir diezgan skaidri noteikts, ka Eiropas nozīmes prioritārie biotopi, kas ietver arī šādus mežus, ka to stāvokli nedrīkst pasliktināt un šeit izveidojas kolīzija ar Latvijas pašreizējo likumdošanu, jo regula, kā zināms, ir virs Latvijas likumiem. Tas, ka Latvijas likumos nav atrunāts šis jautājums nenozīmē, ka Latvija drīkst ignorēt regulu. Līdz ar to nevar atrast skaidru rīcību, kādā veidā tiks nodrošināta dabas atjaunošanas regulas prasība par to, ka nedrīkst pasliktināt. Tieši otrādi, ir jāuzlabo. Tātad Eiropas Savienības prioritāro biotopa stāvoklis atsevišķi pieminēts ir, bet faktiski tāda rīcība, kas tieši tiks darīts, cik daudz teritoriju tiks skarts, kādā veidā tas nodrošināts, tas nav, līdz ar to tas ir jautājums, kādā veidā tad Latvija nodrošinās regulas prasību izpildi, ja jau šobrīd redzam, ka šādus mežus, kas atbilst šīs regulai ir paredzēti izciršanai un kādā veidā šī kļūda tiks labota un kā tas parādīsies pamatnostādnēs?

Āris Jansons atbild, ka Latvijas normatīvi nav pāri regulām nekādā veidā. Latvijai ir nacionālais dabas atjaunošanas plāns, kas šobrīd ir tapšanas stadijā, un tas ir tieši šī plāna objekts, tāpēc arī šobrīd pamatnostādnēs tas jautājums nav detalizēts. ES nozīmes biotopi, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un seniem meži ir atšķirīgi jēdzieni, kur katram ir savi noteikšanas principi un savi ierobežojumi, un ir nepamatoti šos jēdzienus jaukt kopā. Ministrijai līdz 2027. gada aprīlim ir jāizstrādā jauna seno mežu definīcija sadarbībā ar VARAM, neapšaubāmi esam ļoti ieinteresēti to izdarīt, lai nodrošinātu, ka tas rezultāts tiek sasniegts.

Attālinātā dalībniece jautā par zemes izmantošanu – vismaz 2 scenārijos paredzēta meža ieaudzēšana pirmajos 10 gados 95 000 hektāru platībā, nosaucot tos par mazvērtīgām lauksaimniecības zemē. Vai ir vērtēts, vai tiešām visos gadījumos šī lauksaimniecības zeme ir izaudzējam ar mežu vai tomēr ekonomiski izdevīgāk būtu to saglabāt

lauksaimnieciskajai ražošanai? Meža zemes pārvēršanas lauksaimniecības zemei ir finansiāli dārgi, kādi ir šie pasākumu realizācijas termiņi, jo, piemēram, šī ieaudzēšana ir paredzēta pirmajiem 10 gadiem. Jautājums – komerciāli nocirstais apjoms, kas ir plānots – 21 miljons kubikmetru gadā. Kas ir plānots vienā scenārijā un citā scenārijā 18 miljoni kubikmetri. Vai tas ir vērtēts uz esošajām mežu platībām vai tas ir vērtēts arī saistībā ar tām platībām, kas tiks ieaudzēts līdz 2050. gadam?

Āris Jansons sniedz atbildi, ka ieaudzēšana ir Nacionālā klimata enerģētikas plānā. Uz to apjomu, kas ir galvenajās cirtēs. To jau arī pieminēja, kad to ir 2 faktoru kopums ir tas, ko mēs iegūstam vairāk plantāciju mežos, gan arī to, kas attiecas uz mežaudžu vecuma struktūru un to potenciālu, kāds ir tuvākajā laika periodā.

Klātesošais dalībnieks jautā, vai nav zināma pretruna, jo iepriekš izskanēja diskusijas par CO₂ piesaisti saistībā ar atmirušo koksni. Redzams, ka ir plānots saglabāt vai palielināt mirušās koksnes apjomu, bet šī koksne nonāks mūsu produktos, kas aizvieto fosilos resursus un tajā pašā laikā šie koki arī nepiesaistīs CO₂. Vai nav zināma pretruna?

Āris Jansons atbild, ka tas ir viens no aspektiem, ko cenšamies risināt ar šīm pamatnostādnēm. Ir dažādi mērķi attiecībā uz meža teritoriju kopumā. Ir svarīgi noteikt atmirušās koksnes apjomus, tāpēc ir paredzēta atmirušās koksnes apjoma uzturēšana, bet ne palielināšana, saprotot, kur šobrīd esam kopējā Eiropas telpā ar atmirušās koksnes apjomu un arī vērtējot dažādām sugām nepieciešamos rādītājus un kopējo ekoloģisko tīklojumu. Tas rada negatīvu ietekmi uz emisijām, bet ir jābalansē ar tiem mērķiem, kas ir saistīti ar bioloģiskās daudzveidības uzturēšanu.

Attālinātā dalībniece jautā, kur rodas mirusī koksne labi apsaimniekotos mežos, ja ir plānots 10 % stingri aizsargātu platību un vēl 20 %, kur daba būtu jāsaglabā? Nevienam normatīvs neaizliedz vākt arī mirušo koksni, izņemot to, kas ir rakstīts dabas aizsardzības prasībās meža apsaimniekošanā, un nav tās lielās dimensijas: mirušā sīkkoksne. Kādos koksnes produktos tas nonāks?

Āris Jansons atbild, ka jautātāja pati atbildēja uz savu jautājumu, kur tie rodas: ir dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā, Latvijā nav neviens hektārs meža, kurā nebūtu kādas dabas aizsardzības prasības. Šajā aspektā ir nepieciešamība, ir arī definēti kritēriji un apjomi, kas ir jāsaglabā jebkurā teritorijā, un tieši tas arī tiek darīts. Tāpat ir ekoloģiskie koki, kuri noteikti jāsaglabā, un arī tas tiek darīts. Tie ir vēl viena daļa no tiem, kas arī kļūst par atmirušās koksnes avotu. Un attiecībā uz mazo dimensiju koksni jau ~25 gadus esam prom no tās pieejas, kurā sīko dimensiju koksne arī pēc mežizstrādes bija jāsadedzina, rūpīgi jāsavāc un, ja nē, tad atnāca mežsargs un regulēja, lai tas ir kārtīgi izdarīts. Dabā mežizstrādes vietās sīko dimensiju koksne tiek saglabāta, kur ir labvēlīgi apstākļi, tur tiek savākta un izmantota šķeldas ražošanai.

Attālinātā dalībniece komentē, ka netika izskaidrots, kā viss tiek ievērots, ko prasa normatīvi, darba drošība, tehnika un citas lietas. Tiek atstāti tikai patiešām aizsargājamās teritorijās patiešām atsevišķas lielu dimensiju kritālas un sausokņi, bet tie nav tie milzīgie kubikmetri. No otras puses, ir saimnieciski ērtāk atstāt sīkkoksni mežā normālās sanitārajās un kopšanas cirtēs mežos ārpus īpaši aizsargājamām teritorijām. Nosaucu par sīkkoksni to, kas ir līdz normatīva prasītajiem 25 centimetriem vai 50. Dabai no tā ir labāk, ja atstāj, bet nevajag teikt, ka dabas aizsardzības prasības liek mežā pūdēt koksni bez vajadzības.

Attālinātā dalībniece sniedz priekšlikumu konkretizēt, kas tieši ir domāts ar administratīvo slogu meža īpašniekiem

Āris Jansons atbild, ka administratīvais slogs ir pie katra normatīvā akta. Piemēram, dienaskārtībā ir inventarizācijas noteikumi, kur vērtē, vai digitālie risinājumi jau ir attīstījušies tik tālu, ka būtu iespējams tos, ar to mazinot administratīvo slogu, vai būtu iespējams ieviest kādus konkrētus uzlabojumus, kas ir arī pieminēti pamatnostādnēs, saskarsmē ar Valsts meža dienestu un citām valsts pārvaldes iestādēm tādā veidā, lai mazinātu laika patēriņu meža īpašniekiem. Tas ir princips, ko uzsveram, un tāpēc tas ir arī pamatnostādnēs, lai nevienam neaizmirstos, ka nepārtraukti ir jādomā par to, kā varam padarīt apjomu laika patēriņa ziņā mazāku, un otrs aspekts ir, kā varam efektīvāk izmantot. Tās datu kopas, kuras jau ir, piemēram, attiecībā uz procesiem tur, kur tie ir nepieciešami vai tamlīdzīgām vietām, strādājot ar kamerālajiem datiem, kuri aizvien labāk un kvalitatīvāk jau ir pieejami, reizē ar to mazinot nepieciešamību ieguldīt daudz cilvēkstundu.

Attālinātā dalībniece jautā, kā novērtēt ekspertu darbu un atbildību? Ir rakstīts, ka ir ierobežota meža īpašumu apsaimniekošanas efektivitāte. Ir novērots kaut kas cits: šobrīd privātajos mežos praktiski atstāj starp cirsmām 10 m, kas tiek ierobežots ar šo, kas tiek domāts?

Āris Jansons atbild, ka meža nozare šo nepilnību novērsa attiecībā uz meža inventarizācijas veicējiem, tātad, ieviešot sertifikācijas sistēmu ar akreditētiem ekspertiem. Ir tikai loģiska šāda sistēma pie tik jutīgiem jautājumiem, kas ir saistīti ar ļoti nopietnu lēmumu pieņemšanu par aizsargājamām teritorijām vai par saimnieciskās darbības aprobežojumiem, kas arī tiek organizēta līdzīgā veidā: ar akreditāciju un 3. puses vērtējumu, un civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu. Attiecībā uz otro jautājumu: kad netiek saglabāta atmirusī koksne vai kaut kas cits netiek darīti, lūdzu, ja ir konkrēti gadījumi, kad normatīvi netiek ņemti vērā, par tiem arī informēt. Šobrīd nav tādas informācijas, ka kādi normatīvi netiktu ievēroti.

Sanāksmes moderators Pēteris Blumats noslēgumā aicina rakstiskus priekšlikumus SIVN izstrādei iesniegt SIA "Enviroprojekts" un Zemkopības ministrijai līdz š.g. 25. augustam.

Sanāksme tiek slēgta 15:55

Sanāksmi protokolēja: Laine Roziņa, SIA "Enviroprojekts" pārstāve.

